

Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Koşulları Ve Mesleki Gelecek Kaygılarına İlişkin Karşılaştırmalı Bir Analiz

Nevruz Uğur^a

^a Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000-0001-5012-3031

ÖZET	MAKALE BİLGİSİ
<p>Bu çalışmanın amacı 2010-2011 ile 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında üniversite öğrencilerinin yaşam koşulları ve mesleki gelecek kaygılarını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Nitel bir yaklaşıma sahip olan bu araştırmada çalışma grubunu 2010-2011 eğitim öğretim yılında araştırmaya katılan 15, 2019-2020 yılında katılan 29 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada her iki eğitim öğretim yılında da öğrencilerin ağırlıklı bir bölümünün barınma mekânı olarak öğrenci evlerini tercih ettikleri, en büyük gelir kaynaklarının aile desteği, burs ve öğrenim kredisi olduğu bununla birlikte her iki eğitim öğretim yılında da öğrencilerin gelirlerinin giderlerini karşılamaya yetmediği görülmüştür. Her iki eğitim öğretim yılında da öğrencilerin en fazla harcama yaptıkları kalemlerin barınma ve ulaşım olduğu, en az harcama yaptıkları kalemlerin ise sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ile eğlence olduğu buna karşılık 2019-2020 eğitim öğretim yılında öğrencilerin eğitim öğretim kalemine ilişkin harcamalarının öncelik sırasının gerilediği izlenmiştir. Öğrencilerin üniversite dışı zamanlarında 2019-2020'de dershaneye veya kursa gitme oranının yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite olanakları açısından ise 2019-2020 yılında öğrencilerin kütüphaneyi kullanma ve söyleşi, konferans, panel vb. etkinliklere katılma oranlarında belirgin bir düşüş olduğu buna karşılık spor salonu, bilgisayar laboratuvarı ve kulüp/dernek çalışmaları gibi olanaklardan yararlanma oranlarında belirgin bir artış olduğu görülmüştür. Öğrencilerin mesleki gelecek kaygılarına ilişkin ise her iki eğitim öğretim yılında da araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı bir bölümünün mezuniyet sonrası kamu sektöründe çalışmak istedikleri ve her iki dönemde de katılımcıların büyük bir bölümünün mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır.</p>	<p>Makale Türü Araştırma</p> <p>Makale Geçmişi Gönderim tarihi: 03.01.2020 Kabul tarihi: 18.09.2020</p> <p>Anahtar Kelimeler Üniversite, Üniversite Öğrencileri, Yaşam Koşulları, Mesleki Gelecek Kaygısı</p>

Atf Bilgisi: Uğur, N. (2020). Üniversite öğrencilerinin yaşam koşulları ve mesleki gelecek kaygılarına ilişkin karşılaştırmalı bir analiz. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (15), 1-25.

Sorumlu yazar: Nevruz Uğur, e-posta: nevrzugur@hotmail.com

A Comparative Analysis of Life Conditions and Professional Future Concerns of University Students

Nevruz Uğur^a

^a Dr., The Ministry of National Education, ORCID: 0000-0001-5012-3031

ABSTRACT

The aim of this study is to compare the living conditions and professional future concerns of university students in the 2010-2011 and 2019-2020 academic years. For the purposes of the present study as designed upon a qualitative approach, the study group consisted of 15 students, who participated in the research in 2010-2011 academic year and 29 students, who participated in 2019-2020. Research data were collected using a questionnaire developed by the researcher. Data were analyzed by descriptive analysis method. It was seen in the study that the majority of the students preferred the student homes for accommodation in both academic years and the major sources of income were family support, scholarship, and education credits, yet, students' income was not sufficient to cover their expenses in both academic years. It was observed that in both educational years, the major expense items were accommodation and transportation, where the least was spent on such items as social, cultural and sports activities, and that the order of priority of educational expenses declined during the 2019-2020 academic year. It was concluded that the rate of students attending to private preparatory institutions (dershane) or courses in their off-university time increased during the 2019-2020 academic year. In terms of university opportunities, there was a significant decrease in students' use of the library and participation in interviews, conferences, panel-like activities in 2019-2020, whereas there was a significant increase in the rate of utilization of such facilities as sports hall, computer laboratory, and club/association activities. With regard to the students' professional future concerns, it was concluded that a majority of the students, who participated in the research in both academic years, wanted to work in the public sector after graduation and that a great majority of the participants were concerned about finding a job after graduation.

Article Type
Research

Article Background
Received:
03.01.2020
Accepted:
18.09.2020

Key Words
University,
University Students,
Living Conditions,
Professional Future
Concern

To cite this article: Uğur, N. (2020). A comparative analysis of life conditions and professional future concerns of university students. *International Journal of Turkish Educational Sciences*, 8 (15), 1-25.

Corresponding Author: Nevruz Uğur, e-mail: nevrzugur@hotmail.com

Giriş

Gençliğe ilişkin biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve ekonomik açıdan farklı tanımlamalar söz konusu olmakla birlikte en genel kullanımın biyolojik, yani yaş temelli tanımlama olduğu söylenebilir. Yaygın kabul gören biyolojik tanımlamaya göre gençlik 15-24 yaş arasındaki bireyleri kapsamaktadır (Aygül, 2018; Yazar Aslan, 2015). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi resmi kurumlar 15-24 yaş arası genç nüfus olarak kabul etmektedirler. TÜİK verilerine göre 2018 itibari ile 15-24 yaş grubundaki genç nüfus yaklaşık 13 milyondur. Nüfusun %15.8'ini gençler oluşturmaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2018). Türkiye Avrupa'nın en genç ülkesi konumundadır. Avrupa Birliği'nde genç nüfus oranı %10.8'dir. Türkiye genç nüfus sayısı, İsveç, Macaristan, Belçika, Yunanistan gibi birçok ülkenin toplam nüfusundan daha fazladır (Sağlam, 2019). Bu durum Türkiye için önemli bir avantajdır. Bir ülkenin en önemli kaynaklarından biri sahip olduğu genç nüfus ve bu nüfusun niteliğidir. Ülkemizin genç nüfus sayısının yüksekliği sahip olduğu insan gücü potansiyelini açıkça ortaya koymaktadır. İnsan gücü bir ülkenin kalkınma süreci ile doğrudan ilişkilidir. İnsan gücüne nitelik kazandırma sürecinde ise en önemli rol eğitime düşmektedir. Bu nedenle gelişmiş ve gelişmekte olan devletler eğitime çok önemli bütçeler ayırmakta ve yatırımlar yapmaktadır.

Gençlik açısından kritik dönemlerden biri 18-24 yaş arasıdır. Bu dönem sosyolojik olarak üniversite gençliği olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde 2019-2020 eğitim öğretim yılı itibari ile yükseköğretimde okullaşma oranı %43.37'dir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020). Sayısal olarak ise 3.002.964 önlisans, 4.538.926 lisans ve 398.243 lisansüstü eğitim olmak üzere toplam 7.940.133 genç yükseköğretim kurumlarında üniversite öğrencisi konumundadır (Yükseköğretim Kurumları [YÖK], 2020). Yükseköğretimdeki okullaşma oranı her ne kadar düşük olsa da son yıllarda üniversitelerdeki öğrenci sayısındaki artış yükseköğretime yönelik her yıl giderek artan talebi göstermektedir. Bu araştırmanın ilk saha çalışmasının yürütüldüğü 2010-2011'de yükseköğretime kayıtlı öğrenci sayısı açıköğretim öğrencileri dahil 3.780.916 idi. Okullaşma oranı ise yaklaşık olarak %33,6'ydı (Çetinsaya, 2014). Aradan geçen 9 yıl gibi kısa bir sürede öğrenci sayısının yaklaşık dört milyon arttığı izlenmektedir. Bu sayısal fark yükseköğretime yönelik talebin artış hızını açıkça ortaya koymaktadır. Üniversite öğrenci sayısındaki artış, gençlerin gelecekte sahip olacağı mesleğin ve buna bağlı yaşayacağı hayatın yükseköğretimden geçtiğine olan ülkemizdeki inancın giderek artan yaygın bir görüş olarak kabul edildiğine işaret etmektedir (İleri ve Dil, 2018).

Üniversite süreci gençlerin hayatında önemli bir dönüm noktasıdır. Bu süreçte gençler bir yandan mesleki ve akademik beceriler kazanıp, bu becerileri geliştirmeye diğer yandan da yeni sosyal çevre ve yaşam koşullarına uyum sağlamaya çalışırlar. Kişilik gelişimi ve kimlik edinimi açısından da oldukça önemli olan bu dönemde gençler; nitelikli bir eğitime, güvenli ve sağlıklı barınma, beslenme ve ulaşım imkânlarına, ilgi ve isteklerine göre ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere katılarak yeteneklerini geliştirmeye ve sergilemeye, iş ve kariyer hedeflerine yönelik olanaklara ihtiyaç duyarlar. Üniversite öğrencilerinin büyük bir bölümünün tüm bu istek ve ihtiyaçlarını çeşitli nedenler ile yeterli bir düzeyde karşılayamadıkları ifade edilebilir. İhtiyaç ve isteklerini yeterli düzeyde karşılayamayan öğrencilerin yaşam standartları düşer ve çeşitli sorunlar ile yüz yüze kalırlar.

Bu sorunların neler olduğuna dair alan yazında yürütülen çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Aygül, 2018; Bilgin, 2001; Ekşi, 1982; Kiraz, 2015; Topkaya ve Meydan, 2013; Tuncel, 2018; Yavuzer, Meşeci, Demir ve Sertelin, 2005; Yazar Aslan, 2015).

Üniversite gençliğinin sorunlarına ilişkin yürütülen araştırmalar incelendiği zaman tarihsel süreçte üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunların çok sayıda ortak noktası olmakla birlikte değişen boyutların da olduğu görülmektedir. Örneğin Ekşi (1982) tarafından 1976 yılında yürütülen bir araştırmaya göre üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun sorunu üniversitelerdeki ideolojik çatışmalardır. Günümüzde ise ağırlıklı olarak ekonomik sorunların ön plana çıktığı belirtilmektedir. Örneğin Kahraman ve Kahraman (2016) tarafından yürütülen bir araştırmada özellikle yoksul üniversite öğrencilerinin eğitimlerine devam edebilmek için ağır işlerde çalışmak zorunda kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Şahin ve Ark. (2009) tarafından üniversite öğrencilerinin sorunlarının tespiti için yürütülen çalışmada da üniversite gençliğinin büyük bir kısmının ekonomik sorunlar yaşadığı, yaşamlarını sürdürecektik miktarda gelire sahip olmadıkları, zor koşullarda öğrenimlerini sürdürmeye çalıştıkları ve temel gereksinimlerini dâhi karşılamakta zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yavuzer ve diğerleri (2005) tarafından yürütülen çalışmada da üniversite öğrencilerinin en yaygın olarak karşılaştıkları beş sorunun üçünün ekonomik kaynaklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları ekonomik sorunları, kredi, burs, yurt gibi çeşitli destek mekanizmalarının yetersiz kalması nedeniyle; beslenme, barınma, ulaşım, sağlık gibi çeşitli alanlardaki temel ihtiyaçlarını karşılayamadığı ve eğitim yaşamlarını sürdürebilme noktasında problemler yaşadığı görülmektedir (Aygül, 2018).

Bilgin (2001) tarafından Çukurova Üniversitesinde yürütülen araştırmada öğrencilerin yaşadıkları en önemli sorunlarının sırasıyla, ailevi sorunlar, ekonomik sorunlar, düşüncelerini ifade ile ilgili sorunlar, mesleki gelecek endişesi, istemediği yerde eğitim alma ile ilgili sorunlar olduğu belirtilmiştir. Günümüzde öğrencilerin yaşadıkları sorunlardan birinin de gelecek kaygısı ve işsizlik olduğu ifade edilebilir. Yazar Aslan (2015) tarafından yürütülen araştırmada üniversite öğrencilerinin önemli bir oranda geleceğe kaygı ile baktıkları ve umutsuz oldukları, kadın öğrencilerde bu kaygı ve umutsuzluk düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sorunlara ilişkin yürütülen araştırmalarda ağırlıklı olarak benzer sonuçlar dile getirilse de Yavuzer ve Ark. (2005) da ifade ettiği üzere yaşam şartlarının, nüfusun, istek ve ihtiyaçların, iş ve eğitim olanaklarının sürekli değişmesi üniversite gençliğinin yaşadığı sorunlarda da değişime neden olmaktadır. Öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları sorunlar yaşam koşulları ile doğrudan ilgilidir. Bu araştırma tam da bu noktada aynı yer ve mekânda farklı zamanlarda eğitim gören üniversite öğrencilerinin yaşam koşullarının ve mesleki gelecek kaygılarının belli bir zamansal aralıkta değişim gösterip göstermediğini incelemek üzere yürütülmüştür.

Araştırmanın amacı; 2010-2011 ile 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında¹ üniversite öğrencilerinin yaşam koşulları ve mesleki gelecek kaygılarını karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu genel amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

¹ Araştırmada "2010-2011" ifadesi, cümlelerin akışına göre farklı ekler olsa da "2010-2011 eğitim öğretim yılı" anlamında kullanılmıştır. Benzer şekilde "2019-2020" ifadesi de "2019-2020 eğitim öğretim yılı" anlamında kullanılmıştır

1. 2010-2011 ile 2019-2020’de öğrencilerin yaşam koşulları nasıldır? Yaşam koşullarında benzer ve farklı yönleri nelerdir?
2. 2010-2011 ile 2019-2020’de öğrenciler ders dışı zamanlarda hangi etkinliklere katılmaktadırlar? Katılım gösterilen etkinliklerde nasıl bir değişim söz konusudur?
3. 2010-2011 ile 2019-2020’de üniversite öğrencilerinin mesleki gelecek kaygıları nasıldır? Öğrencilerin mesleki gelecek kaygılarında nasıl bir değişim söz konusudur?

Yöntem

2010-2011 ile 2019-2020’de üniversite öğrencilerinin yaşam koşulları ve mesleki gelecek kaygılarını karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlayan bu araştırma nitel bir yaklaşıma sahiptir. Araştırmada olgubilim (fenomenolojik) araştırma deseni tercih edilmiştir. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmakta ve veri kaynağı olarak araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Yıldırım ve Şimşek’in (2005) belirttiği üzere olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Katılımcılar ile derinlemesine uzun görüşmeler yapılır. Böylelikle her durum arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılır (Sart, 2015). Bu araştırma kapsamında da üniversite öğrencileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın iki ayrı çalışma grubu bulunmaktadır. İlk çalışma grubunu 2010-2011, ikinci çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılında çalışmaya katılan Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında katılımcıların her birine öncelikli olarak bir kod verilmiştir. Kodlar verilirken 2010-2011’de araştırmaya katılanlar için “10”, 2019-2020’de araştırmaya katılanlar için ise “19” kullanılmıştır. Bununla birlikte erkekler için “E”, kadınlar için “K” harfi tercih edilmiştir. Ayrıca bu iki değişkene göre her katılımcıya bir sıra numarası verilmiştir (Örneğin 10K2= 2010-2011’de yapılan görüşmeye katılan ikinci kadın katılımcıyı ifade etmektedir). Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve eğitim bilgilerinin dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyet ve Eğitim Bilgilerinin Dağılımı

	Katılımcı sayısı	Katılımcı
Cinsiyet		
2010-2011		
Kadın	8	10K1, 10K2, 10K3, 10K4, 10K5, 10K6, 10K7, 10K8
Erkek	7	10E1, 10E2, 10E3, 10E4, 10E5, 10E6, 10E7
Toplam	15	
2019-2020		
Kadın	14	19K1, 19K2, 19K3, 19K4, 19K5, 19K6, 19K7, 19K8, 19K9, 19K10, 19K11, 19K12, 19K13, 19K14
Erkek	15	19E1, 19E2, 19E3, 19E4, 19E5, 19E6, 19E7, 19E8, 19E9, 19E10, 19E11, 19E12, 19E13, 19E14, 19E15

	Toplam	29	
Fakülte			
2010-2011	Hukuk	7	10K1, 10K2, 10K3, 10K4, 10E1, 10E2, 10E3
	Siyasal Bilgiler	8	10K5, 10K6, 10K7, 10K8, 10E4, 10E5, 10E6, 10E7
	Toplam	15	
2019-2020	Hukuk	21	19K1, 19K2, 19K3, 19K4, 19K5, 19K6, 19K7, 19K8, 19K9, 19K10, 19K11, 19E1, 19E2, 19E3, 19E4, 19E5, 19E6, 19E7, 19E8, 19E9, 19E10
	Siyasal Bilgiler	8	19K12, 19K13, 19K14, 19E11, 19E12, 19E13, 19E14, 19E15
	Toplam	29	
Bölüm			
2010-2011	Hukuk	7	10K1, 10K2, 10K3, 10K4, 10E1, 10E2, 10E3
	İktisat	3	10K5, 10K6, 10K7
	İşletme	3	10E4, 10E5, 10E7
	Siyasal Bilimler ve Kamu Yönetimi	1	10K8
	Çalışma Ekonomisi	1	10E6
	Toplam	15	
2019-2020	Hukuk	21	19K1, 19K2, 19K3, 19K4, 19K5, 19K6, 19K7, 19K8, 19K9, 19K10, 19K11, 19E1, 19E2, 19E3, 19E4, 19E5, 19E6, 19E7, 19E8, 19E9, 19E10
	İktisat	2	19E11, 19E13
	İşletme	2	19K13, 19E15
	Maliye	1	19E14
	Çalışma Ekonomisi	1	19K14
	Uluslararası İlişkiler	1	19K12
	Siyasal Bilimler ve Kamu Yönetimi	1	19E12
	Toplam	29	

Tablo 1’de de görüldüğü üzere ilk çalışma grubunu 2010-2011’de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğrenim gören yedi, Siyasal Bilgiler Fakültesinde öğrenim gören sekiz öğrenci olmak üzere toplam 15 öğrenci oluşturmaktadır. Bu gruptaki öğrencilerin sekizi kadın, yedisi erkektir. İkinci çalışma grubunu ise 2019-2020’de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğrenim gören 21 ve Siyasal Bilgiler Fakültesinde öğrenim gören sekiz öğrenci olmak üzere toplam 29 öğrenci oluşturmaktadır. İkinci gruptaki öğrencilerin 14’ü kadın 15’i erkektir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanması için araştırmacı tarafından ilgili literatür tarandıktan sonra “Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Koşulları ve Mesleki Gelecek Kaygıları Anketi” geliştirilmiştir. Ankete 2010-2011’de Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimlerinde görev yapan iki öğretim üyesinin uzman görüşüne sunulduktan ve iki öğrenci ile dil ve anlam geçerliliği test

etmek üzere pilot uygulaması yapıldıktan sonra son hali verilmiştir. Ankete kapalı uçlu sorulardan oluşan toplam 26 madde bulunmaktadır. Bu maddelerin beşi katılımcı öğrencilerin kişisel bilgileri, yedisi katılımcı öğrencilerin ailelerinin sosyo-ekonomik durumları, yedisi katılımcı öğrencilerin yaşam koşulları, üçü öğrencilerin ders dışı etkinlikleri ve dördü mesleki gelecek beklentilerine ilişkin sorudan oluşmaktadır. Anket katılımcı öğrencilere matbu şekilde dağıtılmıştır. Öğrencilerden anketteki soruları dikkatlice okumaları ve verili seçenekler arasından kendilerine en uygun olanı işaretleyerek doldurmaları talep edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analize göre elde edilen veriler, önceden belirlenen temalara göre ya da görüşme sürecinde kullanılan sorular dikkate alınarak düzenlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu araştırmada önceden belirlenen temalara göre katılımcıların görüşlerinin dağılımı frekans ve yüzde tabloları ile sunulmuştur.

Katılımcı Öğrencilerin Ailelerine İlişkin Demografik Bilgiler

Öğrencilerin yaşam koşullarında belirleyici bir etkiye sahip olan ailenin sosyo ekonomik durumuna ilişkin temel göstergelerden olan anne baba eğitim ve çalışma durumuna ilişkin bilgiler bu bölümde yer almaktadır. Katılımcı öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarının dağılımı Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Anne Babaların Eğitim Durumlarına Göre Katılımcıların Dağılımı

Anne Baba Eğitim Durumu	2010-2011			2019-2020			
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı	
Anne	İlkokul	2	13.33	10K1, 10K2	7	24.14	19K10, 19E1, 19E5, 19E9, 19E10, 19E12, 19E15
	Ortaokul	3	20.00	10K7, 10K8, 10E7	6	20.69	19K2, 19K4, 19K12, 19K14, 19E11, 19E13
	Lise	2	13.33	10K3, 10K6	7	24.14	19K9, 19K13, 19E2, 19E4, 19E6, 19E7, 19E14
	Üniversite	4	26.67	10K4, 10E2, 10K5, 10E4	9	31.03	19K1, 19K3, 19K5, 19K6, 19K7, 19K8, 19K11, 19E3, 19E8
	Mezuniyet yok	4	26.67	10E1, 10E3, 10E5, 10E6			
TOPLAM	15	100.00		29	100.00		
Baba	İlkokul	2	13.33	10E5, 10E6	4	13.79	19K10, 19E1, 19E10, 19E15
	Ortaokul	4	26.67	10K3, 10K7, 10K8, 10E7	1	3.45	19E13
	Lise	5	33.33	10K1, 10K2, 10E1, 10K5, 10K6	11	37.93	19K2, 19K4, 19K5, 19K9, 19K14, 19E4, 19E5, 19E6, 19E7, 19E9, 19E11

Üniversite	3	20.00	10K4, 10E2, 10E4	13	44.83	19K1, 19K3, 19K6, 19K7, 19K8, 19K11, 19K12, 19K13, 19E2, 19E3, 19E8, 19E12, 19E14
Mezuniyet yok	1	6.67	10E3		-	-
TOPLAM	15	100.00		29	100.00	

Tablo 2’de görüldüğü üzere 2019-2020’de araştırmaya katılan öğrencilerin anne ve babalarının eğitim seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle 2019-2020’de annelerin eğitim seviyesinde belirgin bir yükselme izlenmektedir. Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin annelerinin büyük bir bölümünün (%64.28’inin) üniversite mezunu olması anne ve kız çocuklarının okuma seviyeleri arasında doğrusal bir ilişki olduğunu düşündürmektedir. Katılımcıların anne babalarının çalışma ve mesleki durumları ise Tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3. Anne ve Baba Çalışma ve Mesleki Durumlarına Göre Katılımcıların Dağılımı

Anne Baba Çalışma ve Mesleki Durumu	2010-2011			2019-2020			
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı	
Anne	Çalışmıyor	7	46.67	10K1, 10K2, 10E1, 10E3, 10K8, 10E5, 10E6	12	41.38	19K1, 19K2, 19K4, 19K13, 19K14, 19E1, 19E2, 19E4, 19E7, 19E9, 19E10, 19E15
	Kamu Çalışanı	2	13.33	10K4, 10E4	10	34.47	19K3, 19K5, 19K6, 19K7, 19K8, 19K11, 19E3, 19E8, 19E11, 19E14
	Serbest Meslek	3	20.00	10K3, 10E2, 10K5	1	3.45	19K9
	İşçi	2	13.33	10K6, 10E7	4	13.80	19K10, 19E6, 19E13, 19E5
	Esnaf	1	6.67	10K7	2	6.90	19K12, 19E12
	TOPLAM	15	100.00		29	100.00	
Baba	Çalışmıyor	1	6.67	10K1	1	3.45	19K10
	Kamu Çalışanı	4	26.67	10K2, 10K4, 10E2, 10E4	10	34.47	19K2, 19K6, 19K7, 19K11, 19K12, 19K13, 19E2, 19E3, 19E5, 19E14
	Serbest Meslek	3	20.00	10K3, 10E1, 10K5	8	27.59	19K2, 19K3, 19K5, 19K8, 19K9, 19K14, 19E8, 19E9
	Çiftçi	1	6.67	10E3	1	3.45	19E11
	İşçi	3	20.00	10K6, 10E6, 10E7	4	13.80	19K4, 19E2, 19E13, 19E10
	Esnaf	3	20.00	10K7, 10K8, 10E5	5	17.24	19E4, 19E6, 19E7, 19E12, 19E15
	TOPLAM	15	100.00		29	100.00	

Tablo 3’de görüldüğü üzere her iki eğitim öğretim yılında da araştırmaya katılan öğrencilerin

annelerinin yarısına yakını herhangi bir işte çalışmıyor. 2019-2020’de anne ve babalarda kamuda çalışma oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerinin ailelerinin aylık toplam gelir dağılımlarına Tablo 4’de yer verilmiştir.

Tablo 4. Ailelerinin Aylık Toplam Gelirlerine Göre Katılımcıların Dağılımı

Aylık Toplam Gelir	2010-2011		Katılımcı	2019-2020		Katılımcı
	f	%		f	%	
Düzenli ve sabit bir gelir yok	2	13.33	10K1, 10E3	-	-	-
1001-1500 TL	2	13.33	10K7, 10E7	1	3.45	19E10
1501-2000 TL	3	20.00	10K3, 10K5, 10E6	3	10.34	19K8, 19E1, 19E15
2001-2500 TL	6	40.00	10K2, 10K4, 10K6, 10K8, 10E4, 10E5,	1	3.45	19E12
2501-5000 TL	2	13.33	10E1, 10E2,	8	27.59	19K4, 19K9, 19K10, 19K12, 19E4, 19E5, 19E6, 19E13
5001-10000 TL	-	-	-	13	44.83	19K1, 19K2, 19K3, 19K5, 19K6, 19K7, 19K11, 19K13, 19K14, 19E2, 19E8, 19E11, 19E14
10000TL üzeri	-	-	-	3	10.34	19E3, 19E7, 19E9
TOPLAM	15	100.00		29	100.00	

Tablo 4’de görüldüğü üzere 2010-2011’de araştırmaya katılan öğrenci ailelerinin aylık ortalama geliri ağırlıklı (%53.33) olarak 2.001TL - 5.000TL bandında iken 2019-2020’de (%55.17) bu miktar 5.000 TL’nin üzerine çıkmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında üniversite öğrencileri ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçlarına göre sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır.

Öğrencilerin Yaşam Koşullarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin barınma koşulları, geçim kaynakları, aylık gelir ve giderleri ve beslenme koşullarına ilişkin elde edilen veriler bu bölümde yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin barınma yerlerine ilişkin veriler Tablo 5’de yer almaktadır.

Tablo 5. Barınma Yerlerine Göre Katılımcıların Dağılımı

Barınma Yeri	2010-2011		Katılımcı	2019-2020		Katılımcı
	f	%		f	%	
Devlet yurdunda	4	26.67	10K1, 10K3, 10K4, 10K8	4	13.79	19K2, 19K13, 19E5, 19E12
Özel yurttta				4	13.79	19K8, 19K9, 19K10, 19E9

Kirada (Öğrenci Evinde)	8	53.33	10K2, 10K5, 10E1, 10E2, 10E3, 10E4, 10E5, 10E6	19	65.52	19K1, 19K3, 19K4, 19K5, 19K6, 19K7, 19K11, 19K14, 19E1, 19E2, 19E3, 19E4, 19E6, 19E7, 19E10, 19E11, 19E13, 19E14, 19E15
Ailemle	3	20.00	10K6, 10K7, 10E7	2	6.90	19K12, 19E8
Toplam	15	100.00		29	100.00	

Tablo 5 incelendiğinde hem 2010-2011’de hem de 2019-2020’de araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümü kirada (öğrenci evinde) kalmaktadır. Kirada kalan öğrencilerin 14’ü üç, yedisi iki, üçü bir, ikisi dört ve biri beş ev arkadaşı olduğunu belirtmiştir. 2010-2011’de araştırmaya katılan öğrenciler arasında özel yurttan kalan bulunmazken 2019-2020’de dört öğrenci özel yurttan kaldığını belirtmiştir. Dikkat çekici bir bulguda her iki eğitim öğretim yılında da yurttan kalan öğrencilerin büyük bir bölümünün kadın öğrenciler olmasıdır. Öğrencilerin geçim kaynaklarına ilişkin bulgular ise Tablo 6’de yer almaktadır.

Tablo 6. Gelir Kaynaklarına Göre Katılımcıların Dağılımı

Gelir Kaynağı	2010-2011			2019-2020		
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı
Aile desteği	11	73.33	10K2, 10K3, 10K4, 10K5, 10K6, 10K8, 10E1, 10E2, 10E4, 10E5, 10E6	20	68.97	19K1, 19K2, 19K3, 19K4, 19K6, 19K7, 19K9, 19K11, 19K14, 19E2, 19E3, 19E4, 19E6, 19E7, 19E8, 19E9, 19E11, 19E13, 19E14, 19E15
Burs	5	33.33	10K2, 19K7, 19E3, 19E5, 19E7	8	27.59	19K8, 19E9, 19K10, 19K13, 201E1, 19E5, 19E10, 19E12
Kredi	3	20.00	10K3, 10E5, 10E7	18	62.07	19K1, 19K2, 19K4, 19K5, 19K7, 19K8, 19K9, 19K11, 19K14, 19E2, 19E3, 19E4, 19E5, 19E6, 19E8, 19E9, 19E11, 19E15
Bağış ve maddi yardımlar	-	-	-	1	3.45	19K9
Çalışıyorum	3	20.00	10K1, 10K7, 10E6	4	13.79	19K12, 19K13, 19K14, 19E12

Tablo 6’da görüldüğü üzere her iki eğitim öğretim yılında da öğrencilerin en büyük gelir kaynağı aile desteğidir. İki eğitim öğretim yılındaki en önemli fark ise 2019-2020’de gelir kaynağının kredi (öğrenim kredisi) olduğunu belirten öğrenci sayısındaki artıştır. Çalıştığını belirten öğrencilerin üçü (10K1, 10K7, 19K14) üniversitede, ikisi (19K12, 19K13) kafede, ikisi (10E6, 19E12) özel sektörde part time çalıştıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin aylık ortalama gelirlerine ilişkin bulgular ise Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Aylık Ortalama Gelirlere Göre Katılımcıların Dağılımı

Aylık Ortalama Gelir			2010-2011		2019-2020	
	f	%	Katılımcı		f	%
200 TL - 400 TL	6	40.00	10K1, 10K6, 10K7, 10K8, 10E3, 10E7	-	-	-
401 TL - 600 TL	5	33.33	10K3, 10K5, 10E2, 10E4, 10E6	3	10.35	19E1, 19E8, 19E15
601 TL - 800 TL	3	20.00	10K2, 10E1, 10E5	5	17.24	19K1, 19K5, 19K10, 19K12, 19E10
801 TL- 1000 TL	1	6.67	10K4	13	44.83	19K3, 19K4, 19K6, 19K8, 19K9, 19K13, 19E2, 19E4, 19E5, 19E9, 19E11, 19E12, 19E13
1000 TL üzeri	-	-	-	8	27.58	19K2, 19K7, 19K11, 19K14, 19E3, 19E6, 19E7, 19E14
Toplam	15	100.00		29	100.00	

Tablo 7’de izlendiği üzere 2010-2011 ile 2019-2020’de öğrencilerin aylık ortalama gelirlerinin nominal miktarları üzerinde belirgin bir değişim söz konusudur. 2010-2011’de katılımcı öğrencilerin %73.33’ünün aylık ortalama geliri 200 TL ila 600 TL arasında iken 2019-2020’de öğrencilerin %72.41’nin aylık ortalama geliri 800 TL’nin üzerine çıkmıştır. Öğrencilerin aylık gelirlerinin giderlerini karşılamaya yetip yetmediği soruna ilişkin Tablo 8’de verilen bulgular bu durumu açıklamaktadır.

Tablo 8. Aylık Gelirin Gideri Karşılıyıp Karşılıyamadığına Göre Katılımcıların Dağılımı

Aylık gelir giderleri karşılıyabiliyor mu?			2010-2011		2019-2020	
	f	%	Katılımcı		f	%
Evet	6	40.00	10K3, 10K4, 10K6, 10K7, 10K8, 10E7	11	37.93	19K1, 19K2, 19K4, 19K7, 19K14, 19E2, 19E4, 19E7, 19E9, 19E12, 19E14
Hayır	9	60.00	10K1, 10K2, 10K5, 10E1, 10E2, 10E3, 10E4, 10E5, 10E6	18	62.07	19K3, 19K5, 19K6, 19K8, 19K9, 19K10, 19K11, 19K12, 19K13, 19E1, 19E3, 19E5, 19E6, 19E8, 19E10, 19E11, 19E13, 19E15
Toplam	15	100.00		29	100.00	

Tablo 8’de görüldüğü üzere her iki eğitim öğretim yılında da araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluklu bir bölümü (yaklaşık %60’ı) aylık gelirlerinin giderlerini karşılamaya yetmediği yönünde görüş belirtmişlerdir. 2010-2011’de aylık gelirinin kendisine yetmediğini belirten öğrencilerin büyük bir bölümü aylık gelirlerinin ortalama olarak 601-1000TL arasında olması gerektiğini belirtirken 2019-2020’de büyük bir bölümü aylık gelirlerinin 1000TL ve üzerinde olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılara barınma, ulaşım, beslenme, iletişim, eğitim öğretim, kültür-sanat-spor, eğlence ve diğer gider (harcama) kalemlerini harcama büyüklüklerine göre sıralamaları istenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Öğrenci Giderlerinin Öncelik Sırasının Dağılımı

Harcamada Öncelik Sırası	Öncelik Sırası	2010-2011									2019-2020								
		Gider kalemleri									Gider kalemleri								
		Barınma	Ulaşım	Beslenme	İletişim	Eğitim Öğretim	Kültür, Sanat, Spor	Eğlence	Diğer	TOPLAM	Ulaşım	Beslenme	İletişim	Eğitim Öğretim	Kültür, Sanat, Spor	Eğlence	Diğer	TOPLAM	
1.	f	9	2	-	1	-	1	1	1	15	19	1	2	-	2	-	4	1	29
	%	60.	13.	-	6.7	-	6.7	6.7	6.7	100.	65.	3.5	6.9	-	6.9	-	13.	3.5	100.
2.	f	1	1	2	4	2	1	1	3	15	-	2	5	3	5	6	5	3	29
	%	6.7	6.7	13.	26.	13.	6.7	6.7	20.	100.	-	6.9	17.	10.	17.	20.	17.	10.	100.
3.	f	1	8	6	-	-	-	-	-	15	5	18	3	2	-	-	1	-	29
	%	6.7	53.	40.	-	-	-	-	-	100.	17.	62.	10.	6.9	-	-	3.5	-	100.
4.	f	-	-	2	4	8	-	1	-	15	-	3	4	10	7	3	2	-	29
	%	-	-	13.	26.	53.	-	6.7	-	100.	-	10.	13.	34.	24.	10.	6.9	-	100.
5.	f	4	3	2	5	1	-	-	-	15	4	3	12	4	3	2	1	-	29
	%	26.	20.	13.	33.	6.7	-	-	-	100.	13.	10.	41.	13.	10.	6.9	3.5	-	100.
6.	f	-	1	1	-	1	9	3	-	15	1	1	-	2	9	12	3	1	29
	%	-	6.7	6.7	-	6.7	60.	20.	-	100	3.5	3.5	-	6.9	31.	41.	10.	3.5	100.
7.	f	-	-	1	1	2	3	8	-	15	-	1	2	6	2	6	11	1	29
	%	-	-	6.7	6.7	13.	20.	53.	-	100.	-	3.5	6.9	20.	6.9	20.	37.	3.5	100.
8.	f	-	-	1	-	1	1	1	11	15	-	-	1	2	1	-	2	23	29
	%	-	-	6.7	-	6.7	6.7	6.7	73.	100.	-	-	3.5	6.9	3.5	-	6.9	79.	100.

Tablo 9 incelendiği zaman 2010-2011’de harcamada öncelik sırasında barınma giderlerinin %60 ile birinci, ulaşımın %53.3 ile ikinci, beslenmenin %40 ile üçüncü, eğitim öğretimin %53.3 ile dördüncü ve iletişim giderlerinin %33.3 ile dördüncü sırada yer aldığı görülmektedir. 2019-2020’de ise barınma giderlerinin %65.2 ile birinci, ulaşım giderlerinin %62.1 ile üçüncü, iletişimin %34.5 ile dördüncü, beslenmenin %41.4 ile beşinci ve eğitim öğretim giderlerinin %31 ile altıncı sırada yer aldığı görülmektedir. Her iki eğitim öğretim yılında da öğrencilerin ağırlıklı bir bölümünün öncelikli gider kaleminin barınma olduğu görülmektedir. Her iki eğitim öğretim yılında da öğrencilerin en az harcama yaptıkları kalemlerin kültür, sanat, spor ve eğlence olduğu izlenmektedir. Katılımcı öğrencilere sabah, öğle ve akşam öğünleri için ağırlıklı olarak hangi mekânda beslendikleri sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplardan elde edilen veriler Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Öğünlerde Beslenme Mekânlarına Göre Katılımcıların Dağılımı

Eğitim Öğretim Yılı Öğün Mekan	2010-2011						2019-2020					
	Sabah		Öğle		Akşam		Sabah		Öğle		Akşam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Hiçbir şey yemiyorum	3	20.00	2	13.33	-	-	3	10.34	2	6.90	-	-
Evde	2	13.33	-	-	9	60.00	14	48.28	2	6.90	20	68.97
Kantin / Kafeteryada	8	53.33	2	13.33	3	20.00	8	27.59	6	20.69	4	13.79
Restoran / Lokanta	-	-	2	13.33	1	6.67	-	-	3	10.34	-	-
Ayaküstü aparatif	2	13.33	4	26.67	-	-	4	13.79	8	27.59	-	-
Yemekhanede	-	-	5	33.33	2	13.33	-	-	8	27.59	2	6.90
Diğer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	10.34
TOPLAM	15	100.00	15	100.00	15	100.00	29	100.00	29	100.00	29	100.00

Tablo 10 incelendiği zaman 2010-2011’de araştırmaya katılan öğrenciler için ağırlıklı beslenme mekânının sabah öğünü için %53.33 ile kantin/kafeterya, öğle öğünü için %33.33 ile yemekhane ve akşam öğünü için %60 ile ev olduğu görülmektedir. 2019-2020’de araştırmaya katılan öğrenciler için ise sabah öğünü için %48.28 ile ev, öğle öğünü için %27.59’ar oranlar ile ayaküstü aparatif ve yemekhane akşam öğünü için ise %68.97 ile ev olduğu görülmektedir. Her iki eğitim öğretim yılında en belirgin farkın 2019-2020 yılında araştırmaya katılan öğrencilerin sabah öğünleri için beslenme mekânı için evin tercih edilme oranındaki yükselmedir.

Ders Dışı Etkinliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin ders dışı zamanlarında üniversite ve üniversite dışında ağırlıklı olarak katıldıkları etkinlikler ile sivil kuruluşlara üyeliklerine ilişkin elde edilen veriler bu bölümde yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin üniversite dışı zamanlarında katıldıkları etkinliklere göre dağılımı Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Üniversite Dışı Etkinliklere Göre Katılımcıların Dağılımı

Üniversite Dışı Etkinlikler	2010-2011			2019-2020		
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı
Dershaneye ya da kursa gidiyorum	3	20.00	10K1, 10K3, 10K5	9	31.05	19K2, 19K3, 19K5, 19K6, 19E1, 19E2, 19E3, 19E10, 19E13
İnternet kafede zaman geçiriyorum	1	6.67	10K4	1	3.45	19E3
Televizyon izliyorum	3	20.00	10K3, 10E5, 10E7	6	20.70	19K7, 19K8, 19E4, 19E5, 19E8, 19E9

Aileme ev işlerinde yardımcı oluyorum	-	-	-	3	10.35	19K5, 19K12, 19E8
Gelir getirici bir işte çalışıyorum	-	-	-	4	13.79	19K12, 19K13, 19K14, 19E12
Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılıyorum	12	80.00	10K1, 10K2, 10K3, 10K4, 10K6, 10K7, 10E1, 10E3, 10E4, 10E5, 10E6, 10E7	26	89.65	19K1, 19K2, 19K3, 19K4, 19K5, 19K6, 19K7, 19K8, 19K9, 19K10, 19K11, 19K12, 19K13, 19K14, 19E1, 19E2, 19E4, 19E5, 19E7, 19E8, 19E9, 19E11, 19E12, 19E13, 19E14, 19E15
Diğer	6	40.00	10K1, 10K2, 10K5, 10K8, 10E2, 10E6	9	31.05	19K2, 19K4, 19K8, 19K14, 19E5, 19E6, 19E9, 19E11, 19E12

Tablo 11’de görüldüğü üzere her iki eğitim öğretim yılında da araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı bir bölümü üniversite dışı zamanlarında sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katıldıklarını belirtmişlerdir. 2019-2020’de araştırmaya katılan öğrencilerin %13.79’u gelir getirici bir işte çalıştıklarını, %10.35’i ailelerine ev işlerinde yardımcı olduklarını ifade etmişlerdir. Tabloda 2019-2020’de dersane veya kursa giden öğrenci oranında %11.5’lik bir artış olduğu da görülmektedir. Diğer seçeneğini belirten öğrencilerin büyük bir bölümü açıklama olarak alışveriş (10K1, 10K5, 19K2, 19K8), internette TV-Dizi izleme (10K2, 10K8, 10E2, 19K4, 19K14, 19E5, 19E6, 19E12) ve arkadaşlarını ile vakit geçiriyorum (10K8, 10E6, 19E9, 19E11) ifadelerini kullanmışlardır. Araştırmaya katılan öğrencilere ders dışı zamanlarda üniversitenin hangi olanaklarından yararlandıkları sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Üniversite Olanaklarından Yararlanma Durumuna Göre Katılımcıların Dağılımı

Yararlanılan Üniversite Olanakları	2010-2011			2019-2020		
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı
Kantininden, kafesinden	14	93.33	10K2, 10K3, 10K4, 10K5, 10K6, 10K7, 10K8, 10E1, 10E2, 10E3, 10E4, 10E5, 10E6, 10E7	25	86.21	19K1, 19K2, 19K3, 19K4, 19K5, 19K6, 19K7, 19K8, 19K9, 19K10, 19K11, 19K12, 19K13, 19K14, 19E1, 19E2, 19E4, 19E5, 19E6, 19E8, 19E9, 19E10, 19E11, 19E12, 19E13
Kütüphanesinden	15	100.00	10K1, 10K2, 10K3, 10K4, 10K5, 10K6, 10K7, 10K8, 10E1, 10E2, 10E3, 10E4, 10E5, 10E6, 10E7	23	79.31	19K1, 19K2, 19K3, 19K5, 19K7, 19K8, 19K9, 19K10, 19K11, 19K12, 19K13, 19K14, 19E2, 19E4, 19E5, 19E6, 19E7, 19E8, 19E9, 19E10, 19E11, 19E12, 19E14
Spor salonundan	2	13.33	10E1, 10E6	8	27.59	19E1, 19E3, 19E4, 19E5, 19E7, 19E12, 19E13, 19E14

Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Koşulları Ve Mesleki Gelecek Kaygılarına İlişkin
Karşılaştırmalı Bir Analiz

Bilgisayar laboratuvarından	3	20.00	10E2, 10E3, 10E5	9	31.03	19K1, 19K2, 19K4, 19K5, 19K8, 19K12, 19E1, 19E5, 19E10
Kurslardan				2	6.90	19K1, 19K2
Öğrenci kulüp ve derneklerinden	4	26.67	10K2, 10E1, 10E5, 10E6	9	31.03	19K2, 19K11, 19K14, 19E1, 19E2, 19E5, 19E10, 19E14, 19E15
Söyleşi, konferans, panel vd.	11	73.33	10K1, 10K2, 10K4, 10K6, 10K7, 10E1, 10E3, 10E4, 10E5, 10E6, 10E7	10	34.48	19K1, 19K2, 19K3, 19K7, 19E1, 19E5, 19E8, 19E9, 19E14, 19E15
Sağlık Hizmetlerinden	-	-	-	1	3.45	19E5

Tablo 12 incelendiği zaman 2010-2011’de araştırmaya katılan öğrencilerin üniversitenin en fazla yararlandıkları üç olanığın sırasıyla %100 ile kütüphanesi, %93.33 ile kantin ve kafesi, %73.33 ile söyleşi, konferans, panel benzeri etkinlikleri olduğu görülmektedir. 2019-2020’de ise %86.21 ile kantin ve kafesi, %73.31 ile kütüphanesi ve %34.48 ile söyleşi, konferans, panel benzeri etkinlikleri olduğu görülmektedir. 2019-2020 yılında öğrencilerin kütüphaneyi kullanma ve söyleşi, konferans, panel benzeri etkinliklere katılma oranlarında belirgin bir düşüş olduğu buna karşılık spor salonu, bilgisayar laboratuvarı ve kulüp ve dernek çalışmaları gibi olanaklardan yararlanma oranlarında belirli bir artış olduğu görülmektedir. Her iki eğitim öğretim yılında ise öğrencilerin hiç yararlanmadığı (2010-2011) veya en az yararlandığı (2019-2020) olanığın ise sağlık hizmetleri olduğu görülmektedir. Bu durum üniversitenin sağlık hizmetlerinin olmadığını ya da öğrencilerin bu olanağa erişemediğini düşündürmektedir. Katılımcı öğrencilere sivil toplum kuruluşları (STK), siyasi partiler, öğrenci kulüpleri gibi sivil kuruluşlara üyelikleri olup olmadığı ve bu kuruluşların çalışmalarına katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 13’de yer almaktadır.

Tablo 13. Sivil Kuruluşlara Üyelik Durumuna Göre Katılımcıların Dağılımı

Üyelik	2010-2011			2019-2020		
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı
Dernek	2	13.33	10K7, 10E6	6	20.69	19K3, 19K5, 19K11, 19E8, 19E14, 19E15
Vakıflar	1	6.67	10E5	1	3.45	19K6
Öğrenci Kulüpleri	2	13.33	10K2, 10E7	13	44.83	19K2, 19K5, 19K11, 19K12, 19K13, 19K14, 19E1, 19E2, 19E5, 19E7, 19E10, 19E14, 19E15
Üyelikim Yok	10	66.67	10K1, 10K3, 10K4, 10K5, 10K6, 10K8, 10E1, 10E2, 10E3, 10E4	13	44.83	19K1, 19K4, 19K7, 19K8, 19K9, 19K10, 19E3, 19E4, 19E6, 19E9, 19E11, 19E12, 19E13

Tablo 13’de görüldüğü üzere 2010-2011’de araştırmaya katılan öğrencilerin %66.67’si herhangi bir sivil kuruluşa üyeliği bulunmadığını belirtirken 2019-2020’de bu oran %44.83’e gerilemiştir. İki eğitim öğretim yılı arasında diğer belirgin fark ise öğrenci kulüplerine üyelik oranındaki artıştır. Her iki eğitim öğretim yılında da araştırmaya katılan öğrencilerin

hiçbirinin herhangi bir siyasi partiye üyeliği bulunmamaktadır.

Mesleki Gelecek Beklentilerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışmak istedikleri alan, gelecekte iş bulma kaygılarının olup olmadığı ve iş bulma kaygılarının nedenleri ile iş bulabilmek için yürüttükleri çalışmaların neler olduğuna ilişkin bulgular bu bölümde yer almaktadır. Bu bölüme ilişkin olarak katılımcı öğrencilere ilk olarak mezuniyet sonrası hangi alanda çalışmak istedikleri sorulmuştur. Elde edilen veriler Tablo 14’de yer almaktadır.

Tablo 14. Mezuniyet Sorası Çalışılmak İstenilen Alana Göre Katılımcıların Dağılımı

Mezuniyet Sonrası Çalışılmak İstenilen Alan	2010-2011			2019-2020		
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı
Kamuda	7	46.67	10K2, 10K4, 10K5, 10K7, 10K8, 10E1, 10E7	11	37.93	19K1, 19K5, 19K10, 19K13, 19K14, 19E1, 19E2, 19E4, 19E5, 19E10, 19E13
Özel Sektörde	1	6.67	10K3	10	34.48	19K2, 19K4, 19K7, 19K11, 19E6, 19E7, 19E8, 19E9, 19E14, 19E15
Yurtdışında	3	20.00	10E3, 10E5, 10E6	5	17.24	19K3, 19K6, 19K8, 19K9, 19E13
Kendi İşimde	2	13.33	10E2, 10E4	2	6.90	19K12, 19E11
Diğer	2	13.33	10K1, 10K6	1	3.45	19E3
TOPLAM	15	100.00		29	100.00	

Tablo 14’de görüldüğü üzere 2019-2020’de belirli bir oranda düşüş olmakla birlikte her iki eğitim öğretim yılında da araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı bir bölümü kamuda çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. İki eğitim öğretim yılındaki en belirgin fark ise 2019-2020’de özel sektörde çalışmak isteyen öğrenci oranındaki yükselmedir. Katılımcıların mezuniyet sonrası iş bulma kaygılarına ilişkin veriler Tablo 15’de yer almaktadır.

Tablo 15. Mezuniyet Sonrası İş Bulma Kaygısına Göre Katılımcıların Dağılımı

Mezuniyet Sonrası İş Bulma Kaygısı	2010-2011			2019-2020		
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı
Var	10	66.67	10K1, 10K2, 10K5, 10K6, 10K7, 10E2, 10E3, 10E5, 10E6, 10E7	18	62.07	19K3, 19K4, 19K5, 19K7, 19K10, 19K11, 19K12, 19K13, 19K14, 19E1, 19E4, 19E5, 19E6, 19E10, 19E12, 19E13, 19E14, 19E15
Yok	5	33.33	10K3, 10K4, 10K8, 10E1, 10E4	11	37.93	19K1, 19K2, 19K6, 19K8, 19K9, 19E2, 19E3, 19E7, 19E8, 19E9, 19E11
TOPLAM	15	100.00		29	100.00	

Tablo 15’de izlendiği üzere araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı bir bölümü her iki eğitim öğretim yılında da benzer oranlarda mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı taşıdıklarını

belirtmişlerdir. İş bulma kaygısı belirten öğrencilerin bu kaygılarının nedenlerine ilişkin veriler ise Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 16. Mezuniyet Sonrası İş Bulma Kaygısı Bulunan Öğrencilerin Kaygılarının Nedenlerine İlişkin Verilerin Dağılımı

İş bulma kaygınızın nedeni nedir?	2010-2011		2019-2020			
	f	%	Katılımcı	F	%	Katılımcı
İşsizliğin giderek artması	7	70.00	10K1, 10K5, 10K6, 10K7, 10E2, 10E5, 10E7	12	66.67	19K3, 19K4, 19K5, 19K10, 19K11, 19K13, 19E1, 19E5, 19E6, 19E10, 19E13, 19E14
Toplumsal sorunların giderek büyümesi	5	50.00	10K2, 10K6, 10K7, 10E2, 10E5	9	50.00	19K5, 19K10, 19K14, 19E4, 19E5, 19E10, 19E12, 19E14, 19E15
Ülkenin iyi yönetilememesi,	8	80.00	10K1, 10K5, 10K6, 10K7, 10E2, 10E3, 10E5, 10E7	4	22.22	19K14, 19E6, 19E12, 19E14
Etnik ve dini farklılıklara dayalı ayrışmaların derinleşmesi.	9	90.00	10K1, 10K5, 10K6, 10K7, 10E2, 10E3, 10E5, 10E6, 10E7	1	5.56	19K14
Kamu hizmetlerinin daraltılıp özel sektörün genişlemesi	4	40.00	10K1, 10K6, 10K7, 10E2	4	22.22	19K1, 19E6, 19E14, 19E15
Küreselleşme ve kapitalizm	5	50.00	10K1, 10K2, 10K6, 10K7, 10E2	5	27.78	19K11, 19K12, 19K14, 19E5, 19E14
Diğer	-	-	-	4	22.22	19K3, 19K7, 19E12, 19E14

Tablo 16’da izlendiği üzere 2010-2011’de araştırmaya katılan ve mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı taşıdığını belirten 10 öğrenci bu kaygılarının nedenleri arasında %90 ile etnik ve dini farklılıklara dayalı ayrışmaların derinleşmesini, %80 ile ülkenin iyi yönetilememesi ve %70 ile işsizliğin giderek artmasını göstermiştir. 2019-2020’de mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı olduğunu belirten 18 öğrenci ise bu kaygılarının nedenleri arasında %66.67 ile işsizliğin artması, %50 ile toplumsal sorunların giderek büyümesini ve %27.78 ile küreselleşme ve kapitalizmi belirtmiştir. Her iki eğitim öğretim yılı arasındaki en belirgin farklardan birinin 2010-2011’de iş bulma kaygısının nedenleri arasında birinci ve ikinci sırada yer alan etnik ve dini farklılıklara dayalı ayrışmaların derinleşmesini ve ülkenin iyi yönetilememesini neden olarak gören öğrenci oranındaki düşüştür. Mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı taşıyan öğrencilere mezuniyet sonrası işsiz kalmamak için neler yaptıkları sorulmuştur. Elde edilen verilerin dağılımı Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17. Mezuniyet Sonrası İş Bulma Kaygısı Bulunan Öğrencilerin İşsiz Kalmamak İçin Neler Yaptıklarına İlişkin Verilerin Dağılımı

Mezuniyet sonrası işsiz kalmamak için neler yapıyorsunuz?	2010-2011			2019-2020		
	f	%	Katılımcı	f	%	Katılımcı
Merkezi sınavlarda (KPSS vb.) başarılı olabilmek için kurs ya da dershaneye gidiyorum.	2	20.00	19K1, 19K5	2	11.11	19K13, 2019E1
Başka bir alanda kendimi geliştirmeye çalışıyorum.	6	60.00	19K1, 19K7, 10E2, 10E3, 10E5, 10E6	5	27.78	19K3, 19K4, 19K12, 19E12, 19E13
Alanımda başarılı olabilmek için derslerime daha çok çalışıyorum	3	30.00	10K2, 10K6, 10K7	9	50.00	19K4, 19K5, 19K11, 19K13, 19K14, 19E4, 19E5, 19E10, 19E15
Şimdiden alanımdaki iş olanaklarını araştırıyorum.	4	40.00	10K2, 10K5, 10E5, 10E7	8	44.44	19K3, 19K4, 19K5, 19K10, 19K13, 19E4, 19E5, 19E13,
Alanımdaki iş piyasasında gönüllü ya da ücretli projelere katılıyor ya da çalışıyorum.	-	-	-	2	11.11	19K14, 19E15
Diğer	-	-	-	1	5.56	19E14

Tablo 17’de görüldüğü üzere 2010-2011’de araştırmaya katılan ve mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı bulunduğunu ifade eden 10 öğrencinin %60’ı mezuniyet sonrası işsiz kalmamak için başka bir alanda kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını (yabancı dil öğrenme, farklı iş olanakları, yurtdışına çıkma ve akademisyen olma) belirtmiştir. 2019-2020 yılında araştırmaya katılan ve mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı bulunduğunu ifade eden 18 öğrencinin %50’si alanında daha başarılı olabilmek için derslerine daha çok çalıştıklarını ifade etmiştir.

Tartışma

Üniversite öğrencilerinin yaşam koşulları ve mesleki gelecek kaygılarını incelemek amacıyla yürütülen bu araştırmada bulgulardan elde edilen sonuçlar ve sonuçlara ilişkin yorum ve tartışmalar bu bölümde yer almaktadır.

Araştırmada her iki eğitim öğretim yılında da katılımcı öğrencilerin, ailelerine ilişkin demografik özellikler incelendiğinde sosyo-ekonomik açıdan alt, alt orta ve orta gelir

grubundan ailelere mensup oldukları görülmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre 2019-2020 yılındaki çalışmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim seviyesinde, anne babalarının kamuda çalışma oranlarında ve ailelerinin aylık ortalama gelirlerinde belirgin bir yükselme izlenmektedir. 2010-2011’de araştırmaya katılan öğrenci ailelerinin aylık ortalama geliri ağırlıklı olarak 2.000TL-5.000TL, 2019-2020’de ise 5.000 TL’nin üzerine çıkmıştır. Bu nominal bir artıştır. 2010 ve 2019 yıllarında açlık, yoksulluk sınırı ve asgari ücret rakamlarına bakıldığında Türk-İş’in 2010 yılı eylül ayı verilerine göre 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 846 TL, yoksulluk sınırını 2.757TL iken bu rakamlar 2019 yılı eylül ayı verilerine göre sırasıyla 2.065 TL ve 6.725 TL’ye yükselmiştir. Yine 2010 yılında asgari ücret net 599 TL iken (Asgari Ücret Yüzde 4.7 Arttı, 2010) 2019 yılında bu rakam 2.020TL’ye (Boyacıoğlu, 2018) yükselmiştir. Nominal değer açısından iki grup arasında bir fark görünse de bu rakamlar ile birlikte düşünüldüğünde reel anlamda anlamlı bir gelir yükselişinden söz etmenin mümkün olmadığı her iki gruptan da öğrencilerin benzer soysa-ekonomik düzeyde ailelerden geldikleri söylenebilir. Ailelerin sosyo-ekonomik yapısı ile eğitime katılım ve eğitimden yararlanma düzeyi ve yaşam koşulları arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır (Blanden ve Gregg, 2004, Crosnoe, Mistry ve Elder, 2002; Şengönül, 2013; Ünal, 1992). Sosyo-ekonomik açıdan alt grupta bulunan ailelerin çocuklarının daha zorlu yaşam koşullarına sahip oldukları, üst grupta bulunan ailelerin çocuklarının ise yaşam standartlarının daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Alt sosyo-ekonomik ailelerden gelen öğrencilerin aile ekonomisine yük olmanın psikolojik açıdan olumsuz etkileri altında kaldıkları da belirtilebilir. Yavuzer ve diğerleri (2005) tarafından üniversite öğrencilerinin sorunlarına yönelik yürütülen bir araştırmada öğrencilerin temel sorunlarından birinin ekonomik açıdan ailelerine yük olmak olduğu belirtilmiştir.

Çalışma sonuçlarına göre her iki eğitim öğretim yılında da öğrencilerin en yaygın olarak tercih ettikleri barınma yeri birkaç arkadaş ile birlikte kiraladıkları ve öğrenci evi olarak da adlandırılan hususi konutlardır. 2010-2011’e göre 2019-2020’de devlet yurtlarında ve aile yanında barınma oranı düşerken öğrenci evlerinde ve özel yurtlarda barınma oranı yükselmiştir. Bu çalışmanın ortaya koyduğu diğer önemli bir sonuçta her iki eğitim öğretim yılında da hem devlet hem özel yurtlarda ağırlıklı olarak kadın öğrencilerin kaldığıdır. Aygül’ün (2018) yılında yürüttüğü çalışmada da benzer bir şekilde katılımcıların büyük bir bölümünün ev ve devlet yurdunda kaldığı, maddi durumu biraz daha iyi olan öğrencilerin öğrenci evlerini tercih ederken diğer öğrencilerin ağırlıklı olarak devlet yurdunda kaldığı görülmüştür. Buna karşılık Gürler, Doğan, Ayyıldız, Özkan ve Gürel (2012) tarafından üniversite öğrencilerinde yoksulluk ve geleceğe yönelik beklentiler ile ilgili yürütülen çalışmada ise öğrencilerin ağırlıklı bir bölümünün barınma şekli olarak devlet yurtlarını tercih ettikleri bu durumun nedeni olarak özel yurtlarda ve öğrenci evlerinde kalmanın maddi olarak bir yük oluşturacağı belirtilmiştir. Kara, Aykul ve Pulat (2019) tarafından yürütülen araştırmaya katılan öğrencilerin ise yaklaşık üçte biri özel yurttan/aparttan kaldığını, dörtte biri evde arkadaşlarıyla birlikte, beşte biri ise ailesinin yanında kaldığını belirtmiştir.

Araştırmada her iki eğitim öğretim yılında da öğrencilerin temel gelir kaynağı aile desteğidir. Diğer bir ifade ile öğrenciler büyük oranda ailelerinin destekleri ile geçinmektedirler. İki grup arasında gelir kaynağı açısından en önemli fark ise 2019-2020’deki katılımcı öğrencilerin öğrenim kredisi kullanım oranlarının önemli bir oranda artış göstermesidir. Benzer şekilde Kiraz’ın (2015) araştırmasında da öğrencilerin en büyük gelir kaynağının aile desteği olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık Aygül'ün (2018) yürüttüğü çalışmada öğrencilerin ağırlıklı bir bölümünün gelir kaynağı olarak öğrenim kredileri ve devlet bursları olduğu görülmüştür.

Çalışmaya göre 2010-2011'de katılımcı öğrencilerin büyük bir bölümünün aylık ortalama geliri 200 TL ila 600 TL arasında iken 2019-2020'de bu rakam 800 TL'nin üzerine çıkmıştır. Bu yükseliş reel karşılığına baktığımız zaman 2010 yılında KYK burs ve öğrenim kredisi 200 TL iken (Burs miktarı ve alan öğrenci sayısı arttı, 2009) 2019 yılında bu rakam 500 TL'ye (KYK Bursu ne kadar oldu?, 2019) yükseldi. 2010 yılından günümüze bu artışlar ve artan yaşam maliyetleri ile birlikte düşünüldüğünde nominal anlamdaki artışın reel açıdan da gerçekleştiği ifade edilemez. Bu durumu araştırmada ulaşılan her iki gruptaki katılımcıların ağırlıklı bir bölümünün gelirlerinin giderlerini karşılamaya yetmediği sonucu destekler niteliktedir. Alan yazın incelendiğinde bu sonuçlarını destekler nitelikte çalışmalar olduğu görülmektedir. Çalışkan (2010) tarafından yürütülen araştırmada Uşak Üniversitesinde öğrencilerinin aylık ortalama harcaması 560 TL olarak bulunmuştur. Aygül'ün (2018) yürüttüğü çalışmada üniversite öğrencilerinin yeterli gelir kaynağına sahip olmadığı bu nedenle beslenme, barınma, ulaşım, sağlık gibi çeşitli alanlardaki temel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları ve eğitim yaşamlarını sürdürmede problem yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Gürler ve Ark. (2012) yürüttükleri araştırmada da öğrencilerin yaklaşık %60'ının görece yoksulluk sınırının altında yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızda da her iki grupta da öğrencilerin yaklaşık %60'ı gelirlerinin giderlerini karşılamaya yetmediğini belirtmiştir. Kiraz'ın (2015), Yavuzer ve diğerleri (2005)'inin yürüttükleri araştırmalarda da öğrencilerin gelirlerinin masraflarını karşılamaya yetmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara karşılık Karaca, Çalmaşur ve Daştan (2018) tarafından yürütülen araştırmada ise üniversite öğrencilerinin aylık ortalama gelirinin 740 TL, giderlerinin ise 722 TL olduğu diğer bir ifade ile ucu ucuna da olsa öğrenci gelirlerinin giderlerini karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya göre 2010-2011'de araştırmaya katılan öğrencilerin en fazla harcama yaptıkları 5 kalem sırasıyla barınma, ulaşım, beslenme, eğitim öğretim ve iletişim iken 2019-2020'de bu sıra barınma, ulaşım, iletişim, beslenme ve eğitim öğretim şeklinde değişmiştir. İki eğitim öğretim yılı arasında öğrencilerin harcamada öncelik sırası bakımından iletişim harcamaları ilerlerken eğitim öğretim harcamaları gerilemiştir. İletişim harcamalarındaki artışın temel nedeni internet ve buna bağlı uygulamaların hayatımızda giderek daha fazla yer alması gösterilebilir. Ayrıca her iki dönemde de en önemli harcama kalemi barınma giderleri oluştururken en az harcama yapılan kalemin ise kültürel, sportif ve sanatsal faaliyetler ile eğlence kalemi olduğu görülmüştür. Çalışma sonuçları alan yazında yürütülen benzer çalışmalar ile uyumludur. Çalışkan (2010)'da üniversite öğrencilerin en fazla harcama yaptıkları alanların sırasıyla barınma, beslenme, ulaşım, haberleşme, kültür ve eğlence, sigara ve alkol, eğitim, kişisel bakım, giyim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Karaca, Çalmaşur ve Daştan (2018) tarafından yürüttükleri araştırmada da öğrencilerin harcama gruplarında en büyük payı barınma giderleri oluşturduğu görülmüştür. Barınmadan sonra harcama paylarında büyüklüğün sırasıyla beslenme, giyim, ulaşım, eğitim öğretim, eğlence, kişisel bakım ve haberleşme şeklinde olduğu görülmüştür. Kiraz'ın (2015) araştırmasında da öğrencilerin en fazla harcama yaptıkları kalemlerin barınma, beslenme ve ulaşım olduğu en az para harcadıkları kalem ise kültür-sanat-spor ile eğlence giderlerinin olduğu görülmüştür. Kara, Aykul ve Pulat (2019) öğrencilerin kaldıkları yer ve harcama miktarları arasında anlamlı bir

ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Harcama miktarı düşük olan öğrencilerin ailelerinin yanında kaldıklarını, harcama miktarı yükseldikçe öğrencilerin evde, özel yurttan apartta kalma oranlarının yükseldiği tespit edilmiştir. Bu sonucun barınma giderlerinin öğrencilerinin harcama kalemlerindeki öncelik sırasını göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada her iki grubunda akşam öğünlerinde ağırlıklı beslenme mekanı ev iken, öğle yemeğinde ise beslenme mekânının yemekhane ve ayaküstü aperiatif olduğu görülmüştür. Fakat sabah öğününde ağırlıklı beslenme mekânı 2010-2011'de kantin/kafeterya iken 2019-2020 yılında ev olmuştur. Bu durumun nedeni olarak kantin/kafeteryalarda artan gıda fiyatları ve öğrencilerin yaşadıkları ekonomik zorluklar olduğu ifade edilebilir. Mevcut bilgilere ve yapılan taramalara göre alan yazında bu durumu inceleyen herhangi bir çalışma bulunmamıştır.

Araştırma sonuçlarına göre her iki grupta da öğrencilerin üniversite dışı zamanlarında ağırlıklı olarak katıldıkları etkinlikler sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerdir. Bununla birlikte 2019-2020'de araştırmaya katılan öğrencilerde ders dışı zamanlarda dershaneye veya kursa gitme oranı yükselmiştir. Ayrıca 2019-2020'de belli bir oranda öğrencinin çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Aygül (2018) yürüttüğü çalışmada da benzer şekilde üniversite öğrencilerinin çeşitli istihdam alanlarında, özellikle kayıt-dışı sektörlerde; mevsimlik/geçici, düşük ücretli, uzun çalışma saatleri ve iş güvencesinden yoksun bir şekilde çalıştıkları görülmüştür. Koç (2003) tarafından yürütülen araştırmada ders saatleri dışında öğrencilerin boş zaman alışkanlıkları içerisinde en yüksek oranın okuma-araştırma yapmak, sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak olduğu görülmüştür. Buna karşılık Yavuzer ve diğerleri (2005) tarafından yürütülen araştırmada ise öğrencilerin dörtte birinin derslerle uğraşmaktan başka faaliyete zaman kalmadığı, sinema, tiyatro, konser gibi kültürel faaliyetlere katılmadığı görülmüştür.

Çalışma sonuçlarına göre ders dışı zamanlarda üniversitenin hangi olanaklarından yararlandıklarına bakıldığında 2010-2011'e göre 2019-2020 yılında öğrencilerin kütüphaneyi kullanma ve söyleşi, konferans, panel benzeri etkinliklere katılma oranlarında belirgin bir düşüş söz konusudur. Buna karşılık spor salonu, bilgisayar laboratuvarı, kulüp ve dernek çalışmaları gibi olanaklardan yararlanma oranlarında ise belirli bir artış vardır. Bu araştırmanın aksine 2003 yılında yürütülen bir araştırmada kampüs içinde öğrencilerin büyük bir kısmının kütüphane ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Koç, 2003).

Çalışmada 2010-2011'de araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir bölümünün herhangi bir sivil kuruluşa üyeliği bulunmadığı buna karşılık 2019-2020'de ise ağırlıklı bir bölümünün özellikle öğrenci kulüpleri ve derneklere üyeliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte her iki eğitim öğretim yılında da araştırmaya katılan öğrencilerin hiçbirinin herhangi bir siyasi partiye üyeliği bulunmamaktadır.

Öğrencilerin mesleki gelecek kaygılarına ilişkin bulgular incelendiğinde ise her iki eğitim öğretim yılında da araştırmaya katılan öğrencilerin ağırlıklı bir bölümünün mezuniyet sonrası kamuda çalışmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte 2019-2020'de özel sektörde çalışmak isteyen öğrenci oranında yükselme söz konusudur. Her iki eğitim öğretim yılında da katılımcıların büyük bir bölümünün yakın oranlarda mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı taşıdıkları görülmüştür. Benzer şekilde Kiraz'ın (2015) yürüttüğü araştırmaya katılan

öğrencilerden biri hariç tamamının mezuniyet sonrası kamuda çalışmak istediği ve tamamının mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızda cinsiyete göre mezuniyet sonrası iş bulma kaygısında dengeli bir dağılım olmasına karşılık Yazar Aslan (2015) çalışmasında işsizlik konusunda kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha kaygılı oldukları sonucu elde edilmiştir.

Araştırmada 2010-2011’de araştırmaya katılan ve mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı taşıdığını belirten katılımcıların büyük bir kısmı bu kaygılarının nedeni olarak etnik ve dini farklılıklara dayalı ayrışmaların derinleşmesi, ülkenin iyi yönetilememesi ve işsizliğin giderek artmasını görmektedir. Buna karşılık 2019-2020’de mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı olduğunu belirten katılımcılarda ise ağırlıklı nedenler işsizliğin artması, toplumsal sorunların giderek büyümesini ile küreselleşme ve kapitalizmdir. 10 yıl içinde işsizlik kaygısının nedenleri arasında ülkenin iyi yönetilememesi ile etnik ve dini farklılıklara dayalı ayrışmaların derinleşmesinin gösterilme oranında dramatik bir düşüş söz konusudur. Bu durumun yaygınlığı ve nedenlerine ilişkin mevcut bilgilere göre alan yazında bir bilgiye rastlanılmamış olup bu husus ayrıca araştırılabilir. Her iki grupta da ön plana çıkan işsizlik Kiraz’ın (2015) yürüttüğü çalışmada iş bulma kaygısının temel nedeni olarak görülmektedir. Aynı çalışmada bu sonuca ek olarak iş bulma kaygısının diğer nedenleri arasında ülkenin bu konudaki politikalarının umut verici olmaması daha sonra sırasıyla eğitimin sorunu, ayrımcılık, özelleştirme, Kürt sorunu, ekonomik sorun gösterilmiştir.

2010-2011’de araştırmaya katılan ve mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı bulunduğunu ifade eden öğrencilerin ağırlıklı bir bölümünün mezuniyet sonrası işsiz kalmamak için başka bir alanda kendilerini geliştirmeye çalıştıkları (yabancı dil öğrenme, farklı iş olanakları, yurtdışına çıkma ve akademisyen olma) sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık 2019-2020 yılında ise araştırmaya katılan ve mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı bulunduğunu ifade eden öğrencilerin ağırlıklı bir bölümünün alanında daha başarılı olabilmek için derslerine daha çok çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. 2019-2020 yılında merkezi sınavlarda (KPSS vb.) başarılı olabilmek için kurs ya da dershaneye gitme oranı düşerken alanda başarılı olabilmek için derslere çalışma oranının yükselmesi dikkat çekicidir. Bu sonuca karşılık Kiraz (2015) yürüttüğü çalışmada iş bulamama kaygısı olan öğrencilerin büyük bir kısmının işsiz kalmamak için en geç üçüncü sınıftan itibaren merkezi sınavlarda başarılı olabilmek için, kurs ya da dershaneye gittikleri sonucuna ulaşmıştır. Yazar Alan (2015) araştırmasında ise öğrencilerin mezuniyet sonrası bir yıl içinde iş bulamazlarsa olası stratejilerinin ne olacağını belirlemeye yönelik soruya kadınlardaki genel eğilim sınavlara hazırlanmak ve yüksek lisans yapmak, erkekler ise askere gitmek ve sınavlara hazırlanmak olduğu görülmüştür.

Bu araştırma Ankara Üniversitesi Hukuk ve Siyasal Bilgiler fakültelerinde 2010-2011 ve 2019-2020 yıllarında öğrenimlerine devam eden iki ayrı çalışma grubu ile yürütülmüştür. Benzer bir çalışma daha geniş çalışma grupları ile yürütülebilir. Bu çalışmada kapalı uçlu sorulardan oluşan anket kullanılarak araştırma verileri toplanmıştır. Benzer bir araştırma derinlemesine görüşmeler yapılarak yürütülebilir. Karşılaştırma aynı öğrenciler ile birinci ve dördüncü sınıflarda yürütülecek bir çalışma ile yapılabilir. Bu çalışma sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinin gelirleri giderlerini karşılamaya yetmemektedir. Politika yapımcılar bu temelde üniversite öğrencilerine burs imkanlarını yaygınlaştırabilirler. Barınma, beslenme, ulaşım, eğitim öğretim giderleri gibi alanlarda üniversite öğrencilerine yönelik ücretsiz hizmetler, kampanyalar geliştirebilirler. Araştırma sonuçlarına göre her iki grupta da öğrencilerin

üniversite dışı zamanlarında ağırlıklı olarak katıldıkları etkinlikler sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerdir. Üniversite yönetimleri bu tür faaliyetlerini çeşitlendirip artırabilirler. Araştırmaya katılan er iki gruptaki öğrencilerin de ağırlıklı bölümü mesleki gelecek kaygısı taşımaktadır. Politika üreticiler üniversite öğrencilerinin iş imkanlarını artıran politikaları hayata geçirebilirler.

Kaynakça

- Aygül, H.H. (2018). Eğitime erişim, yoksulluk ve formel/enformel işgücü olarak üniversite gençliği: "İstihdam için mi eğitim? Eğitim için mi istihdam?" *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(Gençlik Araştırmaları Özel Sayısı), 58-87.
- Bilgin, M. (2001). Üniversite öğrencilerinin sorunları ile değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ç.Ü Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(20), 18-25.
- Blanden, J. Gregg, P. ve Machin, S. (2004). Family income and educational attainment: a review of approaches and evidence for Britain. CMPO Working Paper Series No. 04/101.
- Boyacıoğlu, H. (2018). Asgari ücret net 2 bin 20 TL. <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/asgari-ucet-net-2-bin-20-tl-41063640> adresinden alınmıştır.
- Crosnoe, R., Mistry, R. S. ve Elder, G. H. (2002). Economic disadvantage, family dynamics, and adolescent enrollment in higher education. *Journal of Marriage and Family*, 64(August 2002), 690-702.
- Çalışkan, Ş. (2010). Üniversite öğrencilerinin harcamalarının kent ekonomisine katkısı (Uşak Üniversitesi örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (31), 169-179.
- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.
- Ekşi, A. (1982). *Gençlerimiz ve Sorunları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Gürler, Z., Doğan, H.G., Ayyıldız, B., Özkan, M. ve Gürel, E. (2012, Eylül) *Üniversite öğrencilerinde yoksulluk ve geleceğe yönelik eklentiler (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği)*. 10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi'nde sunuldu, Konya.
- Haber7com (2009). Burs miktarı alan öğrenci sayısı arttı. <https://www.haber7.com/egitim/haber/465016-burs-miktari-ve-alan-ogrenci-sayisi-artti> adresinden alınmıştır.
- Hürriyet (2010). Asgari ücret yüzde 4.7 arttı, net 629.96 lira oldu. <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/asgari-ucet-yuzde-4-7-artti-net-629-96-lira-oldu-16637829> adresinden alınmıştır.
- İleri, E ve Dil, K. (2018). Üniversite öğrencilerinin akademik, mesleki ve toplumsal alandaki problemlerine sosyolojik bir yaklaşım: Çankırı Karatekin Üniversitesi örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(10), 1-15.
- Kahraman F. ve Kahraman A.B. (2016), Mevsimlik istihdamın eğitilmiş gençleri: inşaatlarda çalışan üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 38, 183-201.

- Kara, H. Z., Akyul, M., ve Pulat, A. B. (2019). Neden ve sonuçları itibariyle üniversite öğrencilerinin barınma sorunu. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 78-91.
- Karaca, Z., Çalmaşur, G. ve Daştan, H. (2018). Üniversite öğrencilerinin gelir-harcama ilişkisi (Erzurum İli üzerine bir uygulama). *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(4), 1155-1170.
- Kiraz, Z. (2015). Üniversite öğrencilerinin sorunları: Tokat örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), 521-534.
- Koç, A. (2003). İlahiyat fakültesi (ilâhiyat lisans programı) öğrencilerinin sorunları ve beklentileri. *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 25(2), 25-64.
- MEB (2020). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Sağlam, A. (2019). Türkiye genç nüfusta Avrupa'yı solladı. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiye-genc-nufusta-avrupayi-solladi/1480438> adresinden alınmıştır.
- Sart, G. (2015). Fenomenoloji ve yorumlayıcı fenomenolojik analiz. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.). *Nitel araştırma: Yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımlar içinde* (s. 70-81). Ankara: Anı.
- Şahin, İ., Şahin Fırat, N. Zoraloğlu, Y. R. ve Açıkgöz, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin sorunları, *Education Sciences JF*, 4(4), 1435-1449.
- Şengönül, T. (2013). Sosyal sınıfın boyutları olarak gelirin, eğitimin ve mesleğin ailelerdeki sosyalleştirme-eğitim süreçlerine etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38(167), 128-143.
- Topkaya, N. ve Meydan, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar, yardım kaynakları ve psikolojik yardım alma niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-37.
- TUİK (2018). Yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus. <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> adresinden alınmıştır.
- Tuncel, T. B. (2018). Türkiye'de 18- 25 yaş grubu üniversite öğrencileri arasında görülen depresyonun; benlik saygısı, aile bağlılığı, akademik başarı ve cinsiyet ile olan ilişkisi ve depresyonda olan bu öğrencilerin süresi sınırlı psikodinamik psikoterapi ile tedavisi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 1(2), 74-96.
- Tural, D. ve Şahin, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin kendi üniversite ve ideal üniversite algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 209-240.
- Türk İş (2019). Açlık ve yoksulluk. <http://www.turkis.org.tr/Aclik-Yoksulluk-k91> adresinden alınmıştır.
- UNESCO, (2015) What do we mean by "youth". <http://www.unesco.org/new/en/social-and-humansciences/themes/youth/youth-definition/> adresinden alınmıştır.
- Ünal, I. (1992). Eğitim ve gelir ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(1), 113-129.
- Yavuzer, H., Meşeci, F., Demir, İ. ve Sertelin, Ç. (2005). Günümüz üniversite gençliğinin sorunları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 79-91.
- Yazar Aslan, B (2015). Genç işsizliğe yönelik alan araştırması: Üniversite öğrencileri arasında kaygı ve umutsuzluk. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 6(2), 71-86.

YeniŞafak (2019). 2019-2020 KYK bursu ne kadar oldu?. <https://www.yenisafak.com/2019-2020-kyk-bursu-ne-kadar-oldu-h-3399745> adresinden alınmıştır.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK (2020). Yükseköğretim bilgi yönetim sistemi öğrenci istatistikleri. <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır.